

Til Landbruks- og matdepartementet

Vår dato: 30.03.2022
Vår ref.: KH

Deres dato:
Deres ref.:

Innspill til Bionova

Vi vil med dette utfylle vårt bidrag i den muntlige innspillsrunden 15.0322. Norsk Bonde- og Småbrukarlag er fornøyd med at vi nå får en ordning utenfor Jordbruksavtalen som kan bidra til finansiering av klimatiltak i jordbruket.

Det er bra at regjeringen er tydelighet på hva Bionova er tenkt som:

«Et hovedformål med Bionova er at det skal være et verktøy for å bidra til klimatiltak i jordbruket. Bionova skal også bidra til innovasjon og verdiskaping innen bioøkonomien knyttet til jordbruk, skogbruk og havbruk. Regjeringens arbeid skal støtte opp under en bærekraftig samfunnsutvikling i tråd med FNs bærekraftsmål. Det følger av Hurdalsplattformen at klima og natur skal være en ramme rundt all politikk.

Det er viktig at regjeringen sjøl sier at klima og natur, samt FNs bærekraftsmål er rammer for all politikk i Hurdalsplattformen. Det forstår vi som en verdibasert overordna inngang noe NBS mener er svært viktig i tida framover.

21. juni 2019 underskrev Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag og staten en intensjonsavtale om reduksjon av utslipp av klimagasser for perioden 2021 til 2030. Norsk Bonde- og Småbrukarlag har følgende inngang til klimatiltak som også styrker natur og ressursbruk i hele landet. Tiltakene må:

- Bygge på god agronomi og jordhelse, god dyrehelse og god dyrevelferd.
- Ivareta andre miljøhensyn som biologisk mangfold, avrenning og lavere bruk av plantevernmidler.
- Bidra til bedre ressursutnyttelse og bruk av norske jordbruksarealer og utmarksbeiter.
- Redusere bruken av fossilt drivstoff og andre ikke-fornybare innsatsfaktorer som mineralgjødsel.
- Opprettholde og helst øke norsk matproduksjon, istedenfor at ytterligere norske jordbruksarealer og utmarksbeiter går ut av drift.
- Bidra til et mer klimatilpasset jordbruk som er bedre i stand til å håndtere perioder med mer tørke og nedbør.
- Være i tråd med de fire overordnede målene for landbrukspolitikken.
- Gi mulighet for alle å være med – uavhengig av gårdens størrelse og beliggenhet. Teknologi som bidrar til utslippsreduksjoner må tilpasses strukturen i norsk jordbruk, og ikke omvendt.
- Ikke fører til økt import.
- Ikke påfører bonden merkostnader.
- Innrettes på en slik måte at det ikke krever mye tid og ressurser til dokumentasjon og rapportering fra bonden.

Hvilke kjerneoppgaver bør Bionova ha?

Bionovas kjerneoppgave må være å bidra med stimulerings tiltak for å gjennomføre Intensjonsavtalen mellom jordbruket og Staten. Dette må understøtte helhetlig matproduksjon på norske ressurser, bruk av hele landet og høyest mulig sjølforsyning. Alle bruksstørrelser og produksjoner må kunne få støtte fra Bionova til tiltak som er riktig på den enkelte gard.

Stimuleringsmidler er viktig for motivasjon og forståelse. Det må gis tilskudd og kompensasjon for løsninger og investeringer som reduserer utslipp og øker lagring av CO₂ da disse er dyrere enn tradisjonelle løsninger og jordbruket ikke har samme mulighet til å øke inntjeningen som andre sektorer.

Det gjelder tiltak som:

-Biobasert drivstoff, kostnadsdekking for merpris

-Biobasert energi til oppvarming, støtte til gode energiløsninger

-Biogassanlegg. Det må stimuleres til anlegg for vanlige bønder, gjerne som bygdeanlegg. Det gir lokal oversikt over biorest og gjødselverdi. Det medfører også mindre transport. Virkemidler for biogassproduksjon bør ligge i Bionova, ikke i jordbruksavtalen.

-Avlsarbeid og dyrehelse/dyrevelferd, tiltak og forskning

- God agronomi, god jordhelse

-Karbonlagringstiltak som fangvekster, kløver i eng, nitrogenfikserende vekster, biokull eller andre tiltak som ikke er garantert bedre lønnsomhet for bonden men som vil være viktig i et langsiktig perspektiv

-Investeringsmidler risikokapital, risikoavlastning, og piloter for nye løsninger for alle bruksstørrelser. Teknologien må tilpasses vanlig norsk jordbruk, det betyr midler til mindre anlegg enn for eksempel det ENOVA ofte prioriterer.

Det er også aktuelt å bruke midler til reduksjon av matsvinn i primærleddet og i matindustrien.

Hvilke utfordringer løses ikke ved dagens virkemidler?

Landbruket har gjort et arbeid med å kartlegge tiltak, noe på kort sikt, men mest på lang sikt i Landbrukets Klimaplan. Men det mangler stimuleringsordninger og lønnsomhet for tiltak for vanlige gårder i hele landet. For å øke oppslutning, vilje og motivasjon hos den enkelte bonde må økonomien bedres og stimulering må til.

De løsninger og tekniske muligheter som finnes er mindre relevant for mange vanlige norske gardsbruk på grunn av vår topografi og størrelse.

Dagens virkemidler løser i for liten grad problemet med matsvinn. Matsvinn oppstår gjennom hele verdikjeden fra jord til bord. Produksjon av menneskemat som ikke blir spist av mennesker bidrar både til unødvendige utslipp av klimagasser og unødvendig forbruk av areal og andre ressurser, og det er usolidarisk - spesielt nå som verdens sult og matusikkerhet øker. På den andre siden er disse matressursene verdier på avveie, med potensial for å bli brukt til ny sysselsetting og merverdiskaping hos eksisterende aktører i matkjeden, inkludert primærleddet.

Hvordan kan Bionova organiseres for best mulig målretting av innsats og størst mulig brukervennlighet og kostnadseffektivitet?

Det er viktig at Bionova er sammensatt av aktører som kjenner næringa godt.

Det må være enkelt å søke midler til tiltak for den enkelte bonde, og det kan ikke være omfattende rapporteringskrav.

Saksbehandlingen må være enkel og effektiv.

Tilskuddsordningene bør være fleksible, med lokale tilpasninger.

Fondet må være av vesentlig størrelse og pengene skal ikke tas fra andre eksisterende ordninger.

Utenom dette fondet bør det tas en gjennomgang av alle ordninger vi har og se hva som kan samkjøres og forbedres med mer målretta virkemidler uten for omfattende saksgang.

Med beste hilsen

sign
Kjersti Hoff
Leder